

**ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΛΟΦΩΝΟΣ «Το έργο του Μάρκου Καμπάνη και η Βυζαντινή παράδοση»
(απόσπασμα κειμένου, δημοσιευμένου στο «Μάρκος Καμπάνης, Ζωγραφίζοντας στο Άγιον Όρος», Ίνδικτος, Αθήνα 2009).**

Το ταξίδι του Μάρκου Καμπάνη στο Όρος και, κατ' επέκταση, σε έναν δημιουργικό διάλογο με την παράδοση της βυζαντινής τέχνης, είναι σε μεγάλο βαθμό ανάλογο με εκείνο του Παπαλουκά, του οποίου το έργο ο Καμπάνης έχει μελετήσει σε βάθος. Αμέσως διακρίνει κανείς την συνέπεια ανάμεσα στους δύο ζωγράφους, αλλά υπάρχει μια σημαντική διαφορά. Ο Παπαλουκάς έζησε σε έναν κόσμο όπου η παράδοση ήταν ακόμη ζωντανή. Όταν, παιδί ακόμη στο χωριό του, αισθάνθηκε την ανάγκη να ζωγραφίσει, ο μόνος που μπορούσε να τον διδάξει ήταν ένας τοπικός αγιογράφος. Όταν, αργότερα, επέστρεψε από τις σπουδές του στο Παρίσι, το Άγιον Όρος του έδωσε το ερέθισμα να αφυπνίσει κάτι που έφερε ήδη μέσα του. Ο Καμπάνης, πάλι, ανήκει σε μια γενιά όπου ο εκσυγχρονισμός και η διεθνοποίηση είχαν σχεδόν συντελεσθεί. Σπούδασε ζωγραφική σε ένα από τα κέντρα της παγκόσμιας εικαστικής σκηνής, στο Λονδίνο, στο Σαϊντ Μάρτινς, και μπήκε, γυρίζοντας στην Ελλάδα, σε μια συνειδητή και επίμονη πορεία αναζήτησης της χαμένης αρχής του νήματος της παράδοσης στο Όρος. Έτσι ο Καμπάνης, εκτός από εξαιρετικός ζωγράφος, είναι παράλληλα ένας ολοκληρωμένος και ενεργός αγιογράφος, και μάλιστα ένας εκ των ανανεωτών της χειμαζόμενης αυτής τέχνης που παραπαίει, στις μέρες μας, στο όριο ανάμεσα στην ζωγραφική και την χειροτεχνία. Αυτό που διακρίνει τον Καμπάνη από έναν ζωγράφο που ασχολείται περιστασιακά με την αγιογράφιση ναών και την φιλοτέχνηση εικόνων - και που είναι εμφανές στην ενότητα της δουλειάς του που σχετίζεται με το Όρος- είναι ή μακρά και συνεπής θητεία του στην παράδοση της αγιογραφίας και, μέσα από αυτήν, στην βυζαντινή τέχνη: τις τοιχογραφίες, τις εικόνες, τις μικρογραφίες, ακόμη και την ταπεινή και λαϊκότερη μεταβυζαντινή εκκλησιαστική χαρακτηριστική. Η επίπονη αυτή μαθητεία τροφοδοτεί την ζωγραφική του Καμπάνη με τρόπο ουσιαστικό. Αν τα τοπία του μας φέρνουν στον νου εκείνα του Παπαλουκά, δεν είναι επειδή τα μιμούνται: οι δύο ζωγράφοι χρησιμοποιούν διαφορετικά χρώματα, διαφορετική τεχνική, διαφορετικό εικαστικό ιδίωμα. Η όποια συγγένεια έγκειται στην βαθύτερη αφομοίωση μέσα στο έργο τους ουσιαστικών χαρακτηριστικών της βυζαντινής τέχνης που εκφράζεται από τον κάθε ένα τους με ένα εικαστικό ιδίωμα που ανήκει στην εποχή του. Στο ζωγραφικό έργο του Καμπάνη, όπως άλλωστε και σε αυτό του Παπαλουκά, δεν υπάρχουν εξωτερικά βυζαντινίζοντα στοιχεία άλλα μια οργανική εσωτερική σχέση με την μεγάλη αυτή ζωγραφική παράδοση. Σε αντίθεση με την ζωγραφική του, η αγιογραφία του Καμπάνη βρίσκεται αρκετά κοντύτερα στην εξωτερική μορφή της παράδοσης αυτής, αποτυπώνοντας με πολύ μεγαλύτερη ευκρίνεια την πορεία της μακρόχρονης μαθητείας του. Όμως, η ζωγραφική ευαισθησία του εμβολιάζει το αγιογραφικό του έργο με τρόπο απρόσμενο και ανανεωτικό. Στο χρώμα του και στην οργάνωση της σύνθεσης είναι εμφανής μια έντονη ζωγραφικότητα που τον προστατεύει από την παγίδα της πιστής αναπαραγωγής ή της επιφανειακής γραφικότητας.....